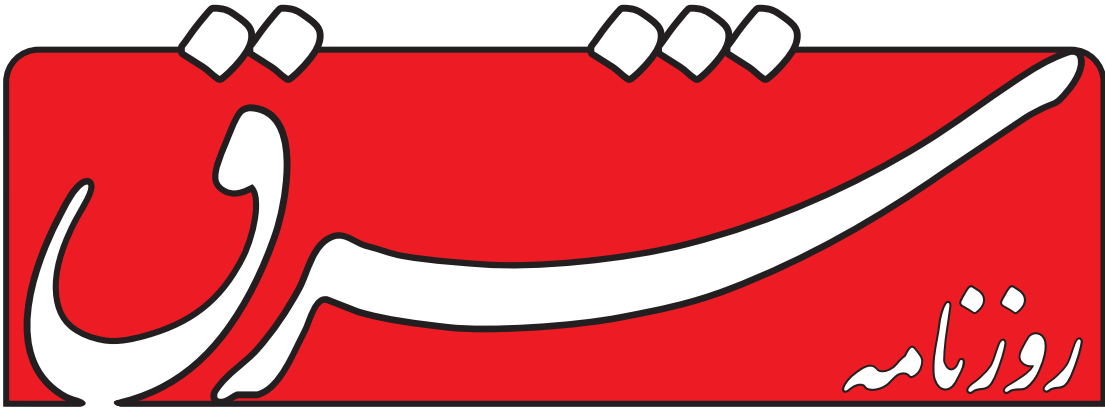

برونده‌ای از سیاه بازار کنکور و راه یابی به دانشگاه
با نگاهی به روش‌های دلالتی در این بازار

تقلب‌هایی با چند صفر

پخش شدن سوالات امتحان نهایی در هفته‌ای که گذشت، تیتز خیرها شد. البته این اولین باری نیست که پخش شدن سوالات امتحان نهایی تیتز خیرها می‌شود. اگر قدیم‌تر سوالات امتحان نهایی مقابل مدارس، کتابخانه‌ها یا حتی در پارک‌هایی که بانوق نوجوانان بود فروخته می‌شد، حالا حتی سوالات کنکور هم به وسیله تکنولوژی با سرعت بیشتری به اقصانطاق کشور پخش می‌شود. البته با قیمت بیشتر و وسایل پیشرفته‌تر. ۶ صفحه

شنبه ۲۴ دی ۱۴۰۱ • ۲۱ جمادی‌الثانی ۱۴۴۴ • ۱۴ ژانویه ۲۰۲۳ • سال بیستم • شماره ۴۴۷۱ • ۱۲ صفحه • ۱۰۰۰۰ تومان

رهبرانقلاب اسلامی:

نقشه جامع دشمن شکست خورد چون محاسبات آنها غلط و اراده جمهوری اسلامی قوی‌تر بود

• هر کس به اتحاد ملت خدشه وارد کند، برای دشمن و در زمین آن کار کرده است

• مراقب باشیم، غفلت نکنیم و از میدان عقب نرویم، باید قوی شد و دشمن را مایوس کرد

صفحه ۲

در «شرق» امروز می‌خوانید: تور آفریقایی، سنت همیشگی دستگاه دیپلماسی چین، احسان پیربرناش و اما و اگرهای یک حکم، عباس‌زاده‌مشکینی، عضو کمیسیون امنیت ملی: قوه عاقله مجلس به طرح‌های محدودیت‌زا رأی نمی‌دهد

مشکلات مربوط به تراز انرژی گروهی از صنایع، ادارات و اماکن عمومی را تعطیل کرد

یخبندان گازی

سرمقاله

وضعیت صفر تاریخی

احمد غلامی

جامعه‌کنونی ایران در حدفاصل دو دوره سرمایه‌داری گرفتار شده است؛ سرمایه‌داری قرن نوزدهمی که مبتنی بر ابزار تولید، کارگران و کارخانجات مونتاژ و نیمه‌مونتاژ بود و سرمایه‌داری دو قرن بعدی که در سیطره شرکت‌ها و قواعد آنان است. این دو دوره سرمایه‌داری در جوامع غربی به دو جامعه انضباطی و کنترلی منجر شده است. ژیل دلوز در مقاله‌ای با عنوان «پی‌نوشت بر جوامع کنترلی»* درباره این جوامع چنین می‌گوید: «فوکو قرن ۱۸ و ۱۹ را عرصه بروز و ظهور جوامع انضباطی می‌داند. نقطه اوج این جوامع آغاز قرن بیستم بود. این جوامع به سازماندهی فضای گسترده حريم‌ها پرداختند. فرد مدام در حال عبور از محیطی بسته به محیط بسته دیگری است که هر یک قوانین خاص خود را دارد: نخست خانواده، سپس مدرسه («تو دیگر در خانه نیستی»)، سپس سربازخانه («تو دیگر در مدرسه نیستی»)، سپس کارخانه؛ هزارچندگاهی بیمارستان و احتمالاً زندان، نمونه بارز محیط حريم‌بندی‌شده». با گذر از سرمایه‌داری مبتنی بر تولید و از بین رفتن مناسبات کارگران و کارخانجات، جامعه دچار دگرگونی شده و از سیطره مالکان تولید به سیطره مالکان محصول درمی‌آید. به تعبیر دلوز: «سرمایه‌داری قرن نوزدهم، سرمایه‌داری مبتنی بر تمرکز در تولید و مالکیت بود. بنابراین، این سرمایه‌داری کارخانه را به‌عنوان فضای حريم‌بندی ایجاد کرد. سرمایه‌دار مالک ابزارهای تولید بود و روزبه‌روز مالک فضاها می‌شده دیگر هم می‌شد (خانه و خانواده کارگر، مدرسه و...)». همچون مورد بازار، گاهی با تخصصی‌کردن، گاهی با استعمار و گاه با پایین‌آوردن هزینه‌های تولید بر آنها چیره می‌شدند. اما در وضعیت کنونی، سرمایه‌داری دیگر به تولید مبادرت نمی‌کند. تولید غالباً به جهان سوم محول شده است؛ حتی فنون پیچیده نساجی، متالوژی و تولید نفت. این سرمایه‌داری با نظم بالای تولید است. دیگر مواد خام نمی‌خرد و محصولات تمام‌شده نمی‌فروشد؛ یا محصولات تمام‌شده را می‌خرد یا قطعات را مونتاژ می‌کند. به فروش خدمات و خرید سهام تمایل دارد. این دیگر سرمایه‌داری تولید نیست، بلکه سرمایه‌داری محصول است که قابلیت فروش و دادوستد دارد. بنابراین، اساساً منتشركنده است و کارخانه به شرکت تبدیل شده است». فوکو جامعه مبتنی بر مالکیت تولید در کارخانجات را خالق «جامعه انضباطی» می‌داند و جامعه پسانضباطی را «جامعه کنترلی» می‌خواند. در فضای حاکم بر جامعه انضباطی، هر فرد با امضای خود هویت می‌یابد و شماره‌پذیری می‌شود. اما در جامعه کنترلی، از کارخانجات و فضای کارگری و روابط تولید و توده‌های شماره‌پذیر خبری نیست؛ شرکت‌ها جای کارخانجات را می‌گیرند. لسلوز در وصف جامعه کنترلی می‌گوید: «شرکت روح است، گاز است. البته کارخانه با نظام پادشاه‌ها فرین بود، اما شرکت به طرز عمیق‌تر نظام تعدیل حقوق را در وضعیت‌های ناپایداری مدامی که از طریق جانش، رقابت‌ها و جلسات گروهی فوق‌العاده مضحک برقرار می‌شود، تعدیل می‌کند... کارخانه افراد را به‌عنوان بدن گیجانه‌ای برای افزایش منافع صاحب آن می‌سازد. صاحب کارخانه تمام مؤلفه‌های موجود در توده و اتحادیه‌هایی که مقاومت توده‌ای را سازماندهی می‌کند، شناسایی می‌کند. اما شرکت شکننده‌ترین برتری طلبی‌ها را به‌عنوان شکل سالم رقابت معرفی می‌کند. این شکل سالم رقابت نیروی راننده عالی‌ای است که افراد را رودرروی هم قرار می‌دهد و بیش‌از شگاف و انفعال ایجاد می‌کند». دلوز معتقد است در جوامع کنترلی، تمام‌شدن و خاتمه هرگز وجود ندارد. همه چیز هست و نیست، انسان‌ها شماره‌پذیر نیستند، کدگذاری شده‌اند. نکات مهمی در این مقاله دلوز وجود دارد که اگرچه درباره گذر از جامعه مدرن به پسامدرن است، اما برای جامعه‌کنونی ایران نیز درس‌هایی دارد. جامعه‌ای که معلق و پادروا در بین این دو دوره تاریخی است. جامعه‌ای که نتوانسته دوره صنعتی مبتنی بر تولید و مالکیت ابزاری را تمام و کمال تجربه کند و به ناچار وارد جامعه کنترلی شده است. اگر تجربه ناقص سرمایه‌داری مبتنی بر مالکیت تولید به جامعه‌ای معشوش انجامید، گذر از این سرمایه‌داری به سرمایه‌داری شرکتی آن هم با بی‌شمار شرکت‌های صوری با وظیفه پول‌شویی، جامعه کنترلی‌ای به وجود آورد که خسارت‌بارتر از قبل بود. زیستن در میان این دو، جامعه‌ای نیمه‌تعطیل را رقم زده است. جامعه‌ای که در آن از نظم و انضباط جوامع مدرن و نهادهای مدنی آن خبری نیست. ایک در فقدان تجربه زیسته در جامعه انضباطی، جامعه کنترلی از راه رسیده است. از این‌رو است که جامعه ایران نه میل به بازگشت به عقب دارد و نه تمایل به پیشروی. نه گذشته را می‌تواند تمام کمال نقد کند و نه پیش‌بینی افق‌های آینده برایش امکان‌پذیر است. این وضعیت چیزی شبیه ماندن در وضعیت صفر تاریخی است. البته این وضعیت ویژگی‌های خاص خودش را دارد. نباید فراموش کرد رویکرد فوکو و دلوز به این دو جامعه انتقادی است. آنان باور دارند سرمایه‌داری با اشکال مختلف، جوامع انسانی را به اسارت درآورده است. البته تعبیر جامعه انضباطی و جامعه کنترلی برای ما معنا و مفهوم دیگری دارد؛ ما این جوامع را با این عناوین اما با محتوایی متفاوت تجربه کرده‌ایم که گاه بسیار درنداک‌تر از جوامع غربی بوده است. اما وضعیت صفر تاریخی می‌تواند وضعیتی برای پیشروی هم باشد؛ چراکه هنوز منطفه‌هایی برای راهی وجود دارد. منطفه‌هایی که از همین جامعه معلق بین جامعه انضباطی و کنترلی به دست آمده است. ۵ صفحه

گزارش تیتزیک را در صفحه ۴ بخوانید

بر مدار اعتدال، منطق و امید

ششمین سالگرد درگذشت آیت‌الله
هاشمی رفسنجانی با بیان بخشی از
مهم‌ترین روزنوشت‌های او برگزار شد

ششمین سالگرد درگذشت آیت‌الله هاشمی رفسنجانی پنجشنبه، ۲۲ دی‌ماه با حضور فرزندان آیت‌الله هاشمی رفسنجانی، سیدحسن خمینی، محمود واعظی و جمعی دیگر از چهره‌های سیاسی در مرقد امام راحل برگزار شد. حجت‌الاسلام سیدحسن خمینی شامگاه پنجشنبه ۲۲ دی‌ماه در مراسم بزرگداشت ششمین سالگرد درگذشت آیت‌الله هاشمی رفسنجانی اظهار کرد: امشب میلاد باسعادت صدیقه طاهره حضرت زهرا (س) هم‌زمان شده با شب میلاد مسعود امام راحل (ره) و مراسم سالگرد یکی از گنجینه‌های تاریخ انقلاب و یکی از بانیان جمهوری اسلامی ایران حضرت آیت‌الله هاشمی رفسنجانی (ره) است.

وی در بخشی از سخنان خود گفت: عدالت، ملاک صحت عمل نیست، انمه اظهار (ع) عصمت داشتند. خطا در موضوعات هم نداشتند؛ اما همین چهارده نور یکسان عمل نکرده‌اند و روش‌های زندگی‌شان فرق می‌کند؛ وظیفه امام حسن مجتبی (ع) صلح بوده و کار بسیار سختی را طی کرده است، روش سیدالشهدا (ع) فرق داشته و ایشان صلح نکرده است و در یک روز به شهادت رسیدند و انمه دیگری نیز روش‌هایشان فرق می‌کرد. حجت‌الاسلام خمینی بیان کرد: زمانه روش‌ها را تعیین

اخراج استادان دانشگاه‌ها به رضا امیدی و محسن برهانی رسید

علوم انسانی در بحران؟

رسالت بازیکنان تیم ملی و افراد زندانی

با همت بازیکنان تیم ملی ۱۰۰ زندانی جرایم غیر عمد آزاد شدند

واکنش سازمان برنامه و بودجه به گزارش «شرق»

بودجه منطبق با برنامه هفتم

گفت‌وگو با حجت‌الله ایوبی درباره جایگاه فیلم‌های
سیاسی و روند تولید این گروه از فیلم‌ها

سینمای ایران به پدیده‌ای سیاسی تبدیل شده است

یادداشت

۴۳ تا سبب یعنی چند تا سبب؟

مهرداد احمدی شیخانی

دوستی دارم که با هم در دوران دانشجویی هم‌کلاس بودیم و معماری می‌خواندیم و سال‌هاست مهاجرت کرده و حالا ساکن آمریکا است. یک بار که به ایران آمده بود، از او پرسیدم که اوضاع و احوالات بعد از مهاجرت چگونه است که گفت تقریباً همه چیز به روال عادی در آمده. غیر از اینکه برای کار معماری بسیار با سختی روبه‌رو هستیم، آن هم به دلیل تفاوت مقیاس‌ها، دوستم می‌گفت، ما در دنیا «متریک» رشد کرده‌ایم و همه مقیاس‌هایمان براساس متر و سانتی‌متر و میلی‌متر است اما در آمریکا، مقیاس براساس اینچ و فوت و یارد است و تفاوت این دو مقیاس واقعاً ذهن را دچار آشفتگی می‌کند. ادامه در صفحه ۵

یادداشت

پتانسیل برنامه‌ریزی با نگاه به جایگاه منطقه‌ای و بین‌المللی ایران

کلان، الگوی جی‌تپ دانشگاه پرودو، الگوی ایمپلن و الگوی داده-ستانده جهانی دانشگاه کرونینگن هلند و الگوی داده-ستانده بین‌کشوری و بسیاری دیگر اشاره کرد. مزیت این الگوها طراحی منطقه‌ای و جهانی و تحلیل و برنامه‌ریزی‌های جهانی و منطقه‌ای در یک راستا است.

اسفندیار جهانگرد
اقتصاددان و استاد دانشگاه

الگوی داده-ستانده به دلیل در نظر گرفتن روابط بین‌فعالیت‌ها از الگوهای اقتصادی مورد استفاده دیرباز کشورها و مناطق و جهان برای تحلیل و برنامه‌ریزی است. امروزه بنا به نظر محققان برجسته بین‌المللی، عملکرد دانشگاه‌ها و مؤسسات بین‌المللی و پیشرفت فناوری اطلاعات ترکیب روش‌های مختلف الگوسازی به دلیل رفع محدودیت‌ها با گسترش نقاط قوت الگوها یک ضرورت در اقتصاد محسوب می‌شود و سابقه طولانی دارد. منظور از الگوی ترکیبی الگوی است که دارای بیش از یک فرایند و روش‌شناسی اصلی در الگوسازی را در نظر دارد. «کلان» برنده جایزه نوبل اقتصاد مطرح کرده است که چنین الگوهای ترکیبی می‌تواند یک «الگوی بنیادین جدید» برای راهنمایی ما درباره عملکرد اقتصاد به عنوان یک کل باشند. انگیزه اصلی الگوهای ترکیبی شامل دغدغه‌های نظری، دغدغه‌های کاربردی، قابلیت پیش‌بینی بهتر، قابلیت بهتر و کامل‌تر تحلیل، دغدغه‌های مربوط به خطای اندازه‌گیری بوده و هست. در این زمینه در ایران، فقر مطالعه به لحاظ نظری و کاربردی برخلاف کشورهای توسعه‌یافته زیاد است. در کشورهای توسعه‌یافته دانشگاه‌ها و پژوهشگاه‌های مختلف با تکرش و روش‌شناسی حاکم بر خود اقدام به طراحی الگوهای جهانی و بین‌کشوری به منظور رفع نیازهای تحلیلی و برنامه‌ریزی می‌کنند و به مرور زمان آنها را توسعه و گسترش داده و تکمیل کرده‌اند و این موضوعی است که در دانشگاه‌ها و پژوهشگاه‌های ایران و جاهت علمی لازم را پیدا کرده است. در این باره در حوزه برنامه‌ریزی و تحلیل اقتصادی الگوهای متعددی در مؤسسات علمی دنیا طراحی و تکمیل شده و می‌شود که می‌توان به برخی از آنها مثل الگوهای اینفورم دانشگاه مریلند، الگوی لیفت، الگوی رمی، الگوی

موسسه جام سبز

ادامه در صفحه ۵